

географические районы). Как отдельную физико-географическую область выделено Подольские Толтры.

В 70-80-х годах двадцатого века значительное внимание ученых обращалось на выделение и характеристику физико-географических единиц регионального уровня. Крупномасштабные исследования и картографирования единиц локального уровня (типов местностей, урочищ) встречаются в трудах отдельных исследователей (М. Орел).

На основе учета результатов новейших ландшафтных исследований в 80-х годах проведено детализированное физико-географическое районирование всей Украины на уровне физико-географических областей и районов.

Проанализирована усовершенствованная схема и карта физико-географического районирования Украины (2003). Проблема физико-географического районирования остается актуальной.

Ключевые слова: ландшафты, ландшафтные районы, физико-географические области, физико-географические районы, единицы локального уровня, единицы регионального уровня, схемы, физико-географического районирования.

Summary:

M. Pytuliak, M. Pytuliak. SOME ITEMS OF THE HISTORY OF THE LANDSCAPE EXPLORATION OF TERNOPIL REGION

The historic and geographical analysis of the exploration of the landscapes of Ternopil region had being made during the second part of 20th century. We would like to state that one of the first explorers of Ternopil region landscapes was M. Chyzhov. It was him who made up the first landscape map where he pointed out the types of districts and stows and the landscape areas as well.

The generalizing exploration of landscapes of the western part of Ukraine, including Ternopil region, is the monograph "The Natural and Geographical Division of Lviv and Podillia Economic Regions" in which the main types and kinds of the landscapes are characterized. The schemes of physical and geographical subdivision into districts worked out by K.I. Herenchuk of the region are analyzed. According to these schemes "the natural geographical regions" are distinguished, and "natural districts", "physical geographical regions" and "districts" in their measures are distinguished as well.

On the scheme of the physical and geographical subdivision into districts by L. Voropaiy the zonal and azonal items are represented (physical and geographical provinces, physical and geographical regions, physical and geographical districts). As a separate physical and geographical region the Podilsky Tovtry is subdivided. During the 70-80 years of the 20th century the great part of attention was paid to distinguish and characterize the physical and geographical regional level units. The large scale explorations and mapping of the local level units are found in the works of some explorers (M. Orel).

Based on the results of the up-dated landscape explorations made in 80 years, on the district and regional geographical level the detailed physical and geographical subdivision into districts of Ukraine has been made.

The improved physical and geographical subdivision into districts scheme and map of Ukraine (2003) has been analyzed.

The problem of the physical and geographical subdivision into districts is still remaining as a challenging issue.

Key words: landscapes, landscape regions, physical and geographical regions, physical and geographical districts, local level units, regional level units, physical and geographical subdivision into districts schemes

Рецензент: проф. Петлін В.М.

Надійшла 12.11.2015р.

УДК 911.2 : 551.4

Наталія ТАРАНОВА

ДО ПИТАННЯ ПРО КЛАСИФІКАЦІЮ ТОПОНІМІВ

Кожна географічна назва – історія, яка виражена засобами мови. Враховуючи ж той факт, що топоніми є географічними назвами і значною мірою пов'язані з географічним середовищем, їх дослідження є завданням і географів. Існує ціла низка класифікацій топонімичного матеріалу (Д. Бучка, Ю. Карпенка, В. Ніконова, В. Німчука, С. Роспонда, А. Селіщева, О. Суперанської, В. Ташицького, К. Цілуйка та ін.), в яких обґрунтовано основні засади групування власних географічних назв. Серед багатьох питань, які сьогодні стоять перед дослідженням топонімії, завжди чітко виділяється один, як краще будувати опис топонімичного матеріалу. Так виникла не тільки необхідність, але і проблема класифікації топонімії. У статті проаналізовано різні підходи до класифікації топонімів. Створена універсальна схема класифікації топонімів, яка призначена для топонімиста-географа, яка розроблена на основі узагальнення та систематизації значного топонімичного матеріалу.

Ключові слова: топонім, класифікація топонімів, географічні назви, географічне середовище.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вивчення топонімів має виняткове значення для географіч-

ної науки, адже вони є важливим джерелом інформації про географічне середовище, історію, культуру, мовні особливості досліджуваної території. Топоніміка має для географії ве-

лике значення. Топонім (назва географічного об'єкту) – конкретна адреса географічного об'єкту, конкретна прив'язка його до місцевості. У географії назви служать і для визначення географічного положення, і для вираження одиничних географічних понять. Серед багатой і різноманітної інформації, яка міститься на топографічній карті, номенклатурі належить почесне місце [1, с. 21]. "Прив'язка" топонімів до місця – одна з найважливіших властивостей географічних назв. У поєднанні з іншою їх властивістю – консервативністю – топоніми відкривають для дослідника природних умов додаткові можливості, зокрема, можуть дати інформацію про особливості природних умов у історичному минулому і їх часові зміни.

Походження деяких географічних назв пов'язано з особливостями природного середовища: в назвах тією чи іншою мірою відображається характер місцевості. Географічні умови поряд з історичними дозволяють встановити причинність, мотивацію назв, їх етимологію.

Географічну обумовленість назв потрібно розуміти не тільки в фізико-географічному, а й у суспільно-географічному змісті. Місцеве населення підкреслює в географічних назвах ті особливості природи, які мають істотне значення для його господарства. Ця закономірність в дещо своєрідній формі висловлена В. Ніконовим, який відзначив, що топоніміка відображає не саме географічне середовище, а відношення суспільства до нього. Економіко-географічна обумовленість знаходить відображення і в назвах, наданих за видом промислу, розвинутого в тому чи іншому поселенні [1, с. 31]. У топоніміці відображаються і особливості земельних відносин, і географія землеробства. У місцях відносно широких земельних просторів назв, що характеризують природне середовище, набагато більше, ніж в старих землеробських районах, що відрізняються земельною тісністю. Нерідко назви поселень мають вторинне походження: назви природних об'єктів часто стають назвами населених пунктів. Тобто, географічні назви географічно обумовлені.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Кожна географічна назва – історія, яка виражена засобами мови. Існує ціла низка класифікацій топонімічного матеріалу (Д. Бучка, Ю. Карпенка, В. Ніконова, В. Німчука, С. Роспанда, А. Селіщева, О. Суперанської, В. Ташицького, К. Цілуйка та ін.), в яких обґрунтовано основні засади групування власних географічних назв. Серед багатьох питань, які сьогодні стоять перед дослідженням топо-

німії, завжди чітко виділяється один, як краще будувати опис топонімічного матеріалу. Так виникла не тільки необхідність, але і проблема класифікації топонімії. Але питання про метод систематизації й класифікації топонімії ще достатньо не вирішене.

Формулювання цілей статті. Під час підготовки статті ми ставили перед собою такі цілі: аналіз основних топонімічних класифікацій як українських так і зарубіжних; розробка основної класифікації на основі узагальнення та систематизації опрацьованого матеріалу, яка прийнятна для географа-топоніміста.

Виклад основного матеріалу. Питання класифікації будь-чого викликає дуже багато суперечок. Це також відноситься і до топонімічної класифікації. Як будувати класифікації, щоб вони були прості і логічні. Може бути декілька схем поділу географічних назв на категорії в залежності від принципу, який покладений в основу тієї чи іншої класифікації. Створення єдиної універсальної схеми, яка відповідає різнобічним вимогам, є дуже складною проблемою сьогодення.

Перші спроби класифікації слов'янських назв були зроблені у другій половині XIX ст. чеським істориком Францішеком Палацьким у праці "Rozbor etymologicky misthiv jmen ceskoslovenskych", яка появилася у 1838 році на сторінках "Casopis", "Ceskeho Museum", місцеві назви поділив на дві основні групи: 1) назви, утворені від імен засновників чи власників поселень; 2) назви, які є показниками топографічного положення. Крім двох основних груп, окремо виділяє назви неясні, незрозумілі.

Через 20 років появляються праці Франца Міклошича, у яких на основі аналізу великого слов'янського топономастичного матеріалу автор робить висновок, що існує дві категорії назв: 1) топоніми, які походять від назв осіб; 2) топоніми, утворені від загальних назв. У межах кожної групи виділяє окремі підгрупи. Так, першу групу ділить на дві частини: а) назви, виражені іменником; б) назви, виражені прикметником. На характеристиці двох категорій назв дає аналіз топонімічних назв за їх семантикою. Виділив групи назв, які означають: землю, воду, рослини, тваринний світ, колір, будівлі, заняття людей, знаряддя виробництва, етнічні назви та назви, які безпосередньо чи посередньо пов'язані із суспільним ладом. Схема його класифікації в цілому проста й чітка. Він влучно відмітив істотну різницю між топонімами на основі лексично-семантичного значення і походження.

Як відомо, у другій половині XIX ст. помітне певне поживлення в галузі ономас-

тичних досліджень. Так, серед польських дослідників-топонімістів помітний вплив мала класифікація Міклошича, зокрема бачимо її на прикладі праці В. Ташицького "Slowianskie nazwy miejscowe (Ustaleniepodzialu)" (1946). Він ділить топонімічні назви на дві основні групи: а) назви, які завжди були назвами місцевостей; б) назви, які спочатку були назвами людей, а пізніше стали назвами територіальних об'єктів. Кожна група поділяється на підгрупи, а саме: а) охоплювала назви: топографічні, культурні, присвійні, демінутивні (здрібнілі), а група б) – етнічні, патронімічні, службові, родові назви.

Схема класифікації В. Ташицького, яка на його думку, повинна була лягти в основу класифікації інших слов'янських народів, зустріла схвалення, але й викликала деякі зауваження. Робота В. Ташицького цінна тим, що в ній багато фактичного топонімічного матеріалу.

Аналіз назв поселень за цими ж критеріями використовували також інші учні В. Ташицького, дослідники української топонімії з-поза України – С. Грабець і З. Штібер, які вивчали топонімію Гуцульщини та Лемківщини. Систематизуючи географічні назви і дотримуючись класифікації Ф. Міклошича, вони ділять весь топонімічний матеріал на дві основні групи: 1) топоніми, в основі яких зберігаються власні назви людей; 2) топоніми, в основі яких є апелятиви.

У вітчизняній українській ономастиці першою найґрунтовнішою працею, де вивчався ономастичний матеріал, зокрема ойконіми і гідроніми, є "Нарис словотворчої системи української актової мови XIV - XV ст." Л. Гумецької.

Продовжуючи поділ топонімів за Ф. Міклошичем на *nomina personalia* і *nomina appellativa*, Л. Гумецька виділяє чотири групи топонімів: 1) місцеві назви, що не походять від назв осіб; 2) місцеві назви, що походять від назв осіб; 3) назви непевного значення; 4) назви неясного значення. Головними, найбільш повними представлені тут перші дві групи. Класифікацією Л. Гумецької згодом скористалася у дослідженнях топонімії Львівщини Є. Черняхівська, хоча і вона орієнтувалася також безпосередньо на класифікацію В. Ташицького.

Головну увагу питанням походження назв поселень, їх лексичним базам приділяв, досліджуючи топонімію Закарпаття, К. Галас.

Поза вузькими регіональними рамками монографічно досліджувалися тільки українські ойконіми на -ичі, яким присвячена ґрунтовна праця О. Купчинського "Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-гео-

графічних досліджень" (К., 1981), і ойконіми на -івці, -инці (Д. Бучко). До цього типу досліджень зараховуємо також і фундаментальну монографію М. Худаша та М. Демчук "Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення)" (К., 1991) і дослідження М. Худаша "Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від слов'янських автохтонних відкомполітичних скорочених особових власних імен)" (К., 1995).

Найдокладніше досі вивчена лише ойконімія Буковини (Ю. Карпенко), Покуття (Д. Бучко), Рівненщини (Я. Пура), Дніпро-Бузького межиріччя (В. Лобода), північно-східної Одещини (Ю. Карпенко, А. Бевзенко), Тернопільщини (Я. Залеський). Ойконімія Закарпаття була проаналізована в дисертації К. Галаса, Львівщини – в дисертації Є. Черняхівської.

Інтенсивний розвиток української гідронімії почався в 60-х роках. Першими фундаментальними дослідженнями з гідронімії були праці "Лингвистический анализ гидронимов Верхнего Поднепровья" (1962) В. Топорова та О. Трубачова і "Название рек Правобережной Украины" (1968) О. Трубачова. Ці праці побудовані на матеріалі покажчиків П. Маштакова і засвідчують лише частину гідронімікону України.

Важливим поштовхом до розвитку української гідроніміки послужила III Республіканська ономастична (гідронімічна) конференція (1965). З'являються праці, що значно доповнюють, уточнюють науковий доробок В. Топорова та О. Трубачова. Це, зокрема, монографія І. Муромцева "Словотворчі типи гідронімів (басейн Сіверського Дінця)" (1966) та А. Корепанової "Словотворчі типи гідронімів басейну Нижньої Десни" (1969). У першій проаналізовано різні типи гідронімічного словотвору за іменниковою і прикметниковою словотвірними моделями, а в другій – подано словотворчі типи гідронімів за словотвірними формантами.

70-ті роки знаменуються теж значним доробком у вивченні гідронімікону України. Найвизначнішим явищем було те, що з'явився "Словник гідронімів України", який є першим повним зібранням назв річок, струмків, інших водотоків (понад 20 тис. основних і майже 24 тис. варіантних). Цей словник став результатом багаторічної праці таких відомих учених, як І. Железняк, А. Корепанової, Л. Масенко, А. Непокупного, В. Німчука, Є. Отіна, О. Стрижака, К. Цілуйка та інших. У той час продовжились регіональні дослідження водних назв. Це насамперед монографія Є. Отіна "Гід-

роніми Східної України" (1977) та Л. Масенко "Гідронімія Східного Поділля" (1979). Є. Отін досліджує гідроніми давньотюркського походження (Самара, Каяла, Міус, Кальміус тощо), кримськогрецьку гідронімію Північного Приазов'я, слов'янські гідроніми Східної України (Берда, Вовча, Кринка, Домаха та ін.). Л. Масенко охарактеризувала гідроніми Східного Поділля з лінгвогеографічного та лексико-семантичного погляду, у зв'язках з гідронімією інших територій.

Грамаітичну будову української гідронімії і її системно-ареальну характеристику дослідила З. Франко.

Останніми десятиліттями посилюється тенденція до вивчення гідронімів у межах одного басейну ріки. Ці детальні гідронімічні дослідження характеризуються глибоким проникненням в етимологію окремих назв. Такими є монографії І. Железняк "Рось і етнолінгвістичні процеси Середньонадніпрянського правобережжя" (1987), В. Шульгача "Гідронімія басейну Стиру" (1993) та В. Лучика "Автохтонні гідроніми Середнього Дніпро-Бузького Межиріччя" (1966).

Лексико-семантичний підхід до тлумачен-

ня ономастичних назв знаходимо в працях А. Селіщева, зокрема в праці "Из старой и новой топонимики". Враховуючи значення топоніма і словотвірної форми, автор виділяє низку ономастичних груп. Такий подвійний підхід до вивчення топонімного матеріалу (лексико-семантичний і словотвірний) знайшов продовження в дослідженнях Є. Черняхівської, Ю. Карпенка, Л. Гумецької.

Отже, проаналізувавши різноманітні схеми і класифікації в царині топоніміки, ми дійшли висновку, що: 1) використання тієї чи тієї топонімічної схеми групування топонімів залежить від мети самого дослідження; 2) класифікація топонімичного матеріалу може бути тільки тоді об'єктивною і задовільною, коли вона витікає з топонімічної інформації, а не створюється автором ще до вивчення цього матеріалу; 3) при створенні кількох або однієї комплексної топонімічної класифікації важливо дотримуватися єдиних принципів групування топонімів тощо.

Внаслідок опрацювання значного топонімичного матеріалу, ми спробували створити універсальну схему класифікації топонімів, яка призначена для топоніміста-географа.

Таблиця 1.

Топонімічна класифікація за категоріями об'єктів

	Категорії об'єктів	Характеристика категорії	Підкатегорії об'єктів	Характеристика підкатегорії
Топоніми фізико-географічні	Ороніми (грец. <i>ὄρος</i> – „гора” [3, с. 99])	назви елементів рельєфу	плюс-ороніми	(„від лат. <i>plus</i> – більше” [5, с. 446]) елементів рельєфу, які знаходяться вище рівні моря
			мінус-ороніми	(„від лат. <i>minus</i> – менше” [5, с. 361]) елементів рельєфу, які знаходяться нижче рівні моря
	Гідроніми (грец. <i>ὕδωρ</i> – „вода” [3, с. 48])	Назви водних об'єктів	екстрагідроніми	назви зовнішніх, відкритих водних просторів (лат. <i>extra</i> – „зовні” [1, с. 312])
			інтрагідроніми	назви внутрішніх, закритих водних об'єктів (<i>intra</i> – „всередині” [1, с. 420]).
			лімноніми	(грец. <i>λίμνη</i> – „озеро”): [3, с. 68]: <i>Синеvir</i>)
			гелоніми	(грец. <i>ἐλος</i> – „болото”): [3, с. 46]: <i>Чортове болото</i>)
			піскіноніми	назви штучно створених водойм (лат. <i>piscīna</i> – став для риби, водосховище” [1, с. 589]: <i>Глібівський став</i>)
			пуелоніми	назви басейнів як гідрооб'єктів (лат. <i>puelus</i> – „басейн” [1, с. 635]: <i>Нижній басейн</i>)
			фонтаноніми	назви фонтанів і каскадів (лат. <i>fontāna</i> – „джерело” [1, с. 332]: <i>фонтан „Чаща”</i>)
			фонтікулоніми	назви джерел і копанок (лат. <i>fonticulus</i> – „невеличке джерельце” [1, с. 332]: <i>джерело Цяпанка</i>)
			скатурігоніми	назви впорядкованих криниць (лат. <i>scaturigo</i> – „ключ, джерело” [1, с. 689]: <i>Петрова криниця</i>)
	Біоніми	Назви представників органічного світу	дрімоніми	(грец. <i>δρυός</i> – „ліс” [3, с. 57]: <i>Чорний ліс</i>)
			вінетоніми	назви виноградників (лат. <i>vīnētum</i> – „виноградник” [1, с. 825]: <i>Богданів виноградник</i>)
			дендроніми	назви парків (гр. <i>дендро</i> – „дерево” [4, с. 130]: „ <i>Софіївка</i> ”)
		конфрагоніми	назви чагарників, заростів тощо (лат. <i>confraga</i> – „зарості, хащі” [1, с. 180]: <i>Лози</i>)	
		плантаріоніми	назви лісових і плодових розсадників (лат. <i>plantarium</i> – „розсадник, розплідник” [1, с. 591]: <i>Уманський плодово-ягідний розсадник</i>)	
		помаріоніми	назви фруктових садів (лат. <i>potārium</i> – „фруктовий сад” [1, с. 595]: <i>Комунарівський сад</i>)	
		віваріоніми	назви зоопарків і зоосадів (лат. <i>vivarium</i> – „звіринець” [1, с. 829]: <i>Київський зоопарк</i>)	
Ороніми	Хороніми (грец. <i>χώρα</i> – „край, країна”)	сувереноніми	назви незалежних держав (пор. „нім. <i>Souveränitet</i> – незалежність держави” [5, с. 555]: <i>Україна</i>)	
		райононіми	назви адміністративних частин країни: автономії, області,	

			району, округу тощо (пор. „район (фр.) – округ” [4, с. 356]: <i>Тернопільська область</i>)
		зононіми	назви географічних поясів і зон (лат. <i>zona</i> – „кліматичний пояс, зона” [1, с. 836]: <i>Лісостеп</i>)
		регіононіми	назви природних районів („лат. <i>regionis</i> – область, округ” [5, с. 486]: <i>Поділля</i>). [3, с. 145].
Дромоніми (грец. <i>δρομος</i> – „шлях” [3, с. 57])	Назви доріг, шляхів	лімоніми	назви стежок (лат. <i>limes</i> – „стежка” [1, с. 452]: <i>Долинна стежка</i>)
		понтоніми	назви мостів (лат. <i>pōns, pontis</i> – „міст, гать, східці” [1, с. 597]: <i>Горбатий міст</i>)
		трасктіоніми	назви переїздів і переходів (лат. <i>trajectio</i> – „перехід, переїзд” [1, с. 780]: <i>Дубівський переїзд</i>)
Ойконіми (грец. <i>οἶκος</i> – „житло, помешкання”)		астіоніми	(грец. <i>ἀστυίον</i> – „міський”)
		комоніми	(грец. <i>κώμη</i> – „село” [3, с. 41, 66, 89])
		пагоніми	назви сільських територій (лат. <i>pagus</i> – „село” [1, с. 547])
		мікроойконіми	(назви хуторів, фільварків, присілків і под.)
		агрооніми	(грец. <i>ἀγρός</i> – „поле”: [3, с. 27]: <i>Березина</i>)
		гортоніми	назви присадибних ділянок (лат. <i>hortus</i> – „город” [1, с. 367]: <i>Канюків город</i>)
		пастіоніми	назви пасовищ (лат. <i>pastio</i> – „пасовище” [1, с. 557]: <i>Ставки</i>)
		фенісіоніми	назви сінокосів (лат. <i>fēnisicia</i> – „сінокіс” [1, с. 322]: <i>За садом</i>)
		некроніми	(грец. <i>νεκρόν</i> – „кладовище”) – назв місць поховань: <i>Ваганьківське кладовище</i> [3, с. 86]
		рекрементоніми	назв смітників (лат. <i>recrementum</i> – „відходи” [1, с. 653]: <i>Олешинський смітник</i>)
		сепулкроніми	(лат. <i>sepulcrum</i> – „могила, могильний пагорб” [1, с. 702]: <i>Козача могила</i>)
		гербітоніми	назви луків і полян (лат. <i>herbitum</i> – „луг, поляна” [1, с. 361]: <i>Плоца</i>)
		ойкодомоніми	(грец. <i>οἰκοδομή</i> – „будинок, будівля” [3, с. 88])
		фіктоойконіми	(назви місць, де люди проживають тимчасово)
		статівоніми	назви військових, туристських та інших таборів, польових станів тощо (лат. <i>stativa</i> – „військовий стан, табір; зупинка в дорозі, привал” [1, с. 725]: <i>табір „Зірниця”</i>)
		фазендоніми	назви дач і дачних комплексів („порт. <i>fazenda</i> – переносно про дачу, замський будинок” [5, с. 601]: <i>дачний кооператив „Південний”</i>)
Урбаноніми (лат. <i>urbanus</i> – „міський”)	назва будь-якого міського топографічного об'єкта: [3, с. 139]	годоніми	(грец. <i>ὁδός</i> – „вулиця”): <i>проспект Миру</i> [3, с. 52]
		агороніми	(грец. <i>ἀγορά</i> – „площа”) [3, с. 27]: <i>Майдан Незалежності</i>
		кварталоніми	найменування окремих мікрорайонів, кварталів та інших частин міста („лат. <i>quarta</i> – чверть” [5, с. 264]: <i>Русанівка</i>)
		меморіалоніми	назви меморіальних комплексів і пам'ятних місць („лат. <i>memorialis</i> – пам'ятний” [5, с. 349]: <i>меморіальний комплекс „Брестська фортеця”</i>)
Антропоніми	Назви, що походять від власних імен людей		
Теоніми	Назви релігійних об'єктів		

Висновок. Іще раз підтверджується думка про те, що дуже складно створити універсальну єдину класифікацію такої складної, багаточислової, живої системи, якою є топонімія будь-якої країни.

Але питання про класифікації має велике значення в практичних топонімічних дослідженнях, в тому числі і регіональних. Будь-яке наукове дослідження передбачає систематиза-

цію матеріалу. А це викликає необхідність поділу його на якісь категорії, групи, розряди, типи, а все це приводить до класифікації.

Отже, створена топонімічна класифікація за категоріями об'єктів в основу яких були покладені різні принципи поділу топонімів не виключає наявність недоліків над якими необхідно працювати в майбутньому.

Література:

1. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь. – 6-е изд., исп. / И. Х. Дворецкий. – М.: Русский язык, 2000. – 846 с.
2. Жучкевич В. А. Общая топонимика / В. А. Жучкевич. — Минск: Высшая школа, 1980. – 287 с.
3. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. / Н. В. Подольская. – М.: Наука, 1988. – 192 с.
4. Сліпушко О. М. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові: Правопис. Граматика: 10 000 слів: для студ. вищих та серед. навч. закладів / О. М. Сліпушко. – К.: Криниця, 1999. – 507 с.
5. Словник іншомовних слів: 10 000 слів / Уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкаранута. – К.: Наукова думка, 2000. – 680 с.
6. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. / А. В. Суперанская. – М.: Наука, 1973. – 366 с.
7. Топонімічний словник-довідник Української РСР / [уклад. М. Т. Янко]. – К.: Радянська школа, 1973. – 180 с.
8. Топонімічний словник України. – Режим доступу: <http://www.toponymic-dictionary.in.ua/>

References:

1. *Dvoret'skiy Y. Kh.* Latynsko-russkiy slovar'. – 6-e yzd., ysp. / *Y. Kh. Dvoret'skiy.* – М.: Russkiy yazyk, 2000. – 846 s.
2. *Zhuchkevych V. A.* Obshchaya toponymika / *V. A. Zhuchkevych.* — Mynsk: Vysshaya shkola, 1980. – 287 s.
3. *Podol'skaya N. V.* Slovar' russkoy onomasticheskoy terminologii. / *N. V. Podol'skaya.* – М.: Nauka, 1988. – 192 s.
4. *Slipushko O. M.* Tlumachnyy slovnyk chuzhomovnykh sliv v ukrayins'kiy movi: Pravopys. Hramatyka: 10 000 sliv: dlya stud. vyshchikh ta sered. navch. zakladiv / *O. M. Slipushko.* – К.: Krynytsya, 1999. – 507 s.
5. Slovnyk inshomovnykh sliv: 10 000 sliv / Uklad.: *S. M. Morozov, L. M. Shkaraputa.* – К.: Naukova dumka, 2000. – 680 s.
6. *Superanskaya A. V.* Obshchaya teoryya ymeny sobstvennoho. / *A. V. Superanskaya.* – М.: Nauka, 1973. – 366 s.
7. Toponimichnyy slovnyk-dovidnyk Ukrayins'koyi RSR / [uklad. *M. T. Yanko*]. – К.: Radyans'ka shkola, 1973. – 180 s.
8. Toponimichnyy slovnyk Ukrayiny. – Rezhym dostupu: <http://www.toponymic-dictionary.in.ua/>

Резюме:

Таранова Н.Б. К ВОПРОСУ О КЛАССИФИКАЦИИ ТОПОНИМОВ

Каждое географическое название – история, выраженная средствами языка. Учитывая же тот факт, что топонимы являются географическими названиями и в значительной степени связаны с географической средой, их исследование является задачей и географов. Существует целый ряд классификаций топонимического материала (Д. Бучко, Й. Карпенко, В. Никонова, В. Нимчука, С. Роспонда, А. Селищева, А. Суперанської, В. Ташицького, К. Целуйко и др.), в которых обоснованы основные принципы группировки собственных географических названий. Среди многих вопросов, которые сегодня стоят перед исследованием топонимии, всегда четко выделяется один, как лучше строить описание топонимического материала. Так возникла не только необходимость, но и проблема классификации топонимии. Как строить классификации, что бы они были простыми и логичными. Может существовать несколько схем разделения географических названий на категории, в зависимости от принципа, положенного в основу той или другой классификации. Создание единой универсальной схемы, которая отвечает разносторонним требованиям, есть очень сложной проблемой сегодняшних дней.

В статье проанализированы различные подходы к классификации топонимов. Создана универсальная схема классификации топонимов, которая предназначена для топонимиста-географа, которая разработана на основе обобщения и систематизации значительного топонимического материала.

Ключевые слова: топоним, классификация топонимов, географические названия, географическая среда.

Summary:

Taranova N. B. TO THE QUESTION OF THE CLASSIFICATION OF PLACE NAMES

Geographical name – the history, expressed by means of language. Considering the fact that toponyms are geographical names and to a large extent related to the geographical environment, their research is objective and geographers. There are a number of classifications of the toponymic material (D. Buchko, Th. Karpenko, V. Nikonov, V. Nimchuk, S. Rospond, A. Selishev, A. Speranski, V. Tashichho, K. Tseluyko, etc.), which proved the basic principles of grouping own geographical names. Among the many issues that confront the study of toponymy, one always stands out clearly how best to build a description of the toponymic material. So there was not only the need but also the problem of classification of toponymy. How to build a classification that they are simple and logical. There may be several schemes for the separation of geographical names into categories, depending on the principles on the basis of one or the other classification. Creation of a single universal scheme which meets the diverse requirements, there is a very difficult problem segodnishnih days.

The article analyzes various approaches to the classification of toponyms. Created a universal scheme of classification of place names, which is designed to topost-geographer, which is developed on the basis of generalization and systematization of significant toponymic material.

Key words: toponym, classification of place names, geographical names, geographical environment.

Рецензент: проф. Ковальчук І.П.

Надійшла 15.11.2015р.

УДК: 553.04:502.7 (477.63) (091)

Наталя ПАНТЕЛЄЄВА

ІСТОРІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОСВОЄННЯ МІНЕРАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Подано аналіз історії дослідження та освоєння мінеральних ресурсів Дніпропетровської області. Розглянуто основні етапи вивчення мінерально-сировинних ресурсів регіону та формування на їх базі головних гірничо-видобувних центрів. Здійснено періодизацію досліджень, виокремлено напрямки досліджень на окремих етапах. Схарактеризований сучасний стан та названі основні проблеми розвитку мінерально-сировинних ресурсів Дніпропетровської області.

Ключові слова: мінеральні ресурси, освоєння, історія досліджень.

Постановка проблеми. Мінеральні ресурси мають важливе значення не тільки для роз-

витку економіки держави, а також є гарантією її незалежності та визначають перспективні